

**Federacja Organizacji Socjalnych Województwa
Warmińsko-Mazurskiego
FOSa**

RAPORT 2016

OLSZTYN 2017

Spis treści

Wstęp.....	3
I. O Federacji.....	4
II. Wsparcie rodziny, usługi społeczne, organizacje socjalne	
1. Stop przemocy w rodzinie.....	12
2. Usługi społeczne – Regionalna Platforma Usług Społecznych.....	12
3. Sieci branżowe.....	13
III. Osoby starsze	
1. Silver Sharing.....	14
a) Badania.....	16
b) Edukacja.....	16
c) Testowanie.....	17
2. Rzecznicy Praw Osób Starszych.....	17
3. Akademia III Wieku Warmii i Mazur.....	18
4. Międzynarodowy Dzień Osób Starszych – Wojewódzka Konferencja.....	19
5. Kampania „Bezpieczny senior”.....	20
IV. Wolontariat i młodzież	
1. Centrum Wolontariatu.....	21
2. FOSa dzieciom.....	22
V. Osoby niepełnosprawne	
1. Biuro Doradztwo i Kariera (DiK).....	22
2. Spółdzielnia Socjalna HuManus.....	23
VI. Badania społeczne	
1. Instytut Studiów Społeczno Edukacyjnych.....	25
2. Badania.....	26
VII. Innowacje	
a) Inicjatywa Silver Sharing.....	27
b) Mikroinnowacje.....	28
c) Studia podyplomowe z zakresu innowacji społecznych.....	29
VIII. Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa	
1. Zaangażowanie w prace Rad, Komisji i innych ciał.....	30
2. Współpraca zagraniczna.....	31
3. Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych.....	32
4. Działalność gospodarcza.....	32
5. Projekty.....	33
IX. Sprawozdanie finansowe	
1. Rachunek wyników na dzień 31.12.2016.....	36

Wstęp

Misja Federacji FOSa realizowana jest dzięki innowacyjnym rozwiązaniom, wspieraniu i reprezentowaniu organizacji socjalnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Podejmowane przez nas działania pozwalają do budowanie trwałych relacji z partnerami, takimi jak m. in. samorząd województwa warmińsko-mazurskiego, Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych (WRZOS) czy partnerzy zagraniczni. Kluczowe miejsce niezmiennie zajmują nasze organizacje członkowskie, w tym zwłaszcza grupy branżowe, czyli niezależne sieci. Wierzymy w to, że coraz silniejsze organizacje socjalne w województwie warmińsko-mazurskim, to wynik między innymi naszej pracy i podejmowanych inicjatyw.

Federacja FOSa to prawie 100 organizacji, w tym członkowskich i współpracujących, stałych partnerów krajowych i zagranicznych, partnerów samorządowych. Federacja FOSa to także silny zespół, zarówno ten w olsztyńskim biurze, jak również funkcjonujący i prężnie działający w całym województwie – w biurach organizacji członkowskich Federacji FOSa. To właśnie ludzie są naszym zasobem – wiedzy, doświadczenia, zaangażowania oraz chęci do pracy na rzecz dobra społecznego. Jest to duża grupa osób kreatywnych, mających swego rodzaju misję do wypełnienia, których łączy wspólne podejście do kwestii pomagania wszystkim tym, którzy potrzebują wsparcia.

Raport roczny, który przedstawiamy stanowi podsumowanie naszej pracy w 2016 roku. Był to kolejny rok konstruowania przestrzeni sprzyjającej aktywności wpływającej na efektywne i systemowe rozwiązywanie problemów społecznych. Uplłynął on pod znakiem projektowania oraz planowania i budowania strategii działań na kolejny czas, a także na wcielaniu nowych rozwiązań, nawiązywaniu kolejnych cennych kontaktów.

Zapraszamy do lektury.

Zespół Federacji FOSa

I. O Federacji

HISTORIA POWSTANIA

Idea stworzenia Federacji organizacji działających na polu pomocy społecznej zrodziła się w 2004 roku. Było to wynikiem analizy III sektora województwa warmińsko-mazurskiego i wyciągnięcia wniosków dotyczących konieczności stworzenia struktury, która skupiałaby w swoim kręgu organizacje socjalne i stała się forum współpracy między nimi. Pomysł ten został wcielony w życie w tym samym roku. 28 lutego 2004 r. w Olsztynie odbyło się spotkanie założycielskie Federacji, w którym uczestniczyli m.in. przedstawiciele: Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Związku Stowarzyszeń „Warmińsko-Mazurski Bank Żywności”, Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu w Elblągu, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – Działdowo, Fundacji „Zdrowe dziecko” z Olsztyna, Centrum Pomocy Rodzinie, Polskiego Związku Bezrobotnych z siedzibą w Ełku oraz przedstawiciel Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych WRZOS z Warszawy. Podjęto wówczas jednogłośnie uchwałę o powołaniu Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa. W sumie w tworzeniu Federacji FOSa wzięło udział około piętnastu organizacji.

MISJA

Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych poprzez wzajemne wspieranie i reprezentowanie organizacji socjalnych województwa warmińsko-mazurskiego.

CELE STATUTOWE

1. rozwój pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
2. promocja działalności charytatywnej;
3. rozwój ochrony i promocji zdrowia;
4. promocja działań na rzecz osób niepełnosprawnych i osieroconych;
5. promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
6. rozwój działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
7. rozwój edukacji, oświaty i wychowania;
8. przeciwdziałanie patologiom społecznym;
9. rozwój pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;

10. rozwój i promocja wolontariatu;
11. rozwój organizacji socjalnych;
12. wspieranie członków federacji;
13. reprezentowanie członków federacji;
14. rozwój i promocja działań w obszarze ekonomii społecznej.

PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ

1. badanie potrzeb środowisk lokalnych;
2. organizację szkoleń, poradnictwo w zakresie prowadzonych działań, dystrybucja informacji;
3. profilaktykę i działania na rzecz poprawy warunków życia;
4. aktywne uczestnictwo w kształtowaniu polityki społeczno-gospodarczej regionu i kraju;
5. wspieranie i inicjowanie różnorodnych form pomocy (grup samopomocowych, grup wsparcia i in.);
6. wspomaganie techniczne, szkoleniowe, informacyjne lub finansowe organizacji socjalnych;
7. współpracę z administracją publiczną w sferze socjalnej;
8. wspieranie mechanizmów adaptacji i readaptacji społecznej osób zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym osób uzależnionych, niepełnosprawnych, osób starszych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
9. koordynowanie działań mających na celu realizację postulatów członków Federacji oraz grup społecznych nie będących członkami Federacji i reprezentowanie ich interesów;
10. prowadzenie działalności wydawniczej;
11. inicjowanie współpracy zagranicznej członków Federacji.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

1. Drukowanie gazet 18.11. Z, Pozostałe drukowanie 18.12.Z, Działalność usługowa związana z przygotowaniem do druku 18.13.Z, Reprodukacja zapisanych nośników informacji 18.20. Z
2. Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek 45.11.Z , Sprzedaż detaliczna wyrobów medycznych, włączając ortopedyczne prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach 47.73.Z, Sprzedaż detaliczna prowadzona poprzez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet 47.91.Z, Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami 47.99.Z
3. Hotele i podobne obiekty zakwaterowania 55.10.Z, Obiekty noclegowe turystyczne

- i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania 55.20.Z, Pozostałe zakwaterowanie 55.90.Z
4. Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne 56.10.A, Przygotowanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (catering) 56.21.Z, Pozostała usługowa działalność gastronomiczna 56.29.Z, Przygotowanie i podawanie napojów 56.30.Z
  5. Wydawanie książek 58.13.Z, Wydawanie czasopism i pozostałych periodyków 58.14.Z, Pozostała działalność wydawnicza 58.19.Z, Działalność wydawnicza w zakresie pozostałego oprogramowania 58.29.Z
  6. Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych 59.11.Z, Działalność post produkcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi 59.12.Z, Działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych 59.13.Z, Działalność związana z projekcją filmów 59.14.Z, Działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych 59.12.Z
  7. Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki 62.02.Z
  8. Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność 63.11.Z, Działalność portali internetowych 63.12.Z, Działalność agencji informacyjnych 63.91.Z, Pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, gdzie indziej niesklasyfikowana 63.99.Z
  9. Działalność prawnicza 69.10.Z, Działalność rachunkowo-księgową; doradztwo podatkowe 69.20.Z
  10. Stosunki międzyludzkie (public relations) i komunikacja 70.21.Z, Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania 70.22.Z
  11. Badania i analizy związane z jakością żywności 71.20.A, Pozostałe badania i analizy techniczne 71.20.B
  12. Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych 72.20.Z
  13. Działalność agencji reklamowych 73.11.Z, Pośrednictwo w sprzedaży czasu i miejsca na cele reklamowe w radio i telewizji 73.12.Z, Pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach drukowanych 73.12.B, Pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach elektronicznych (Internet) 73.12.C, Pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w pozostałych mediach 73.12.D, Badanie rynku i opinii publicznej 73.20.Z

SKŁAD ZARZĄDU (DO 17 MAJA 2016 R.)

Prezes Bartłomiej Głuszak (Federacja FOSa)

Wiceprezes Marek Borowski (Bank Żywności w Olsztynie)
Wiceprezes Joanna Tomaszczyk (Olsztyńskie Stowarzyszenie Wsparcia Społecznego)
Skarbnik Krystyna Sałak (Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Morągu)
Sekretarz Marta Stanisława Kosmala (Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Przyjaciół
Opieki Paliatywnej w Bartoszychach)

SKŁAD ZARZĄDU (PO 17 MAJA 2016 R.)

Prezes Bartłomiej Głuszak (Federacja FOSa)
Wiceprezes Marek Borowski (Bank Żywności w Olsztynie)
Wiceprezes Katarzyna Białobrzaska
Skarbnik Maria Popieluch (Stowarzyszenie na rzecz Chorych z Chorobą Nowotworową
„Promyk” z Giżycka)
Sekretarz Piotr Kubarewicz (Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością
Intelektualną z Biskupca)

KOMISJA REWIZYJNA (DO 17 MAJA 2016 R.)

Jan Zając (Stowarzyszenie Propagowania Trzeźwości „KROKUS” w Korsaszach)
Teresa Bocheńska (Elbląski Bank Żywności w Elblągu)
Edyta Karpińska (Stowarzyszenie PASARGA w Wilczętach)

KOMISJA REWIZYJNA (PO 17 MAJA 2016 R.)

Teresa Bocheńska Bank Żywności w Elblągu
Mariola Jagiełło Stowarzyszenie „Łańcuch Wzajemności” w Krekolach
Jerzy Konopko Uniwersytet Trzeciego Wieku w Morągu

PRACOWNICY I WSPÓŁPRACOWNICY

Pracownicy i współpracownicy (m.in. wolontariusze, stażyści) Federacji FOSa w 2016 roku:
Joanna Szymańska – dyrektor biura, koordynator projektów
Katarzyna Białobrzaska – dyrektor biura
Maciej Soroka – koordynator projektu
Anna Książak-Gregorczyk – specjalista ds. projektowych i informacji
Weronika Szewalje – doradca zawodowy w biurze DiK; koordynator projektów
Magdalena Chojnacka – animator/edukator
Tomasz Tokarczyk – obsługa administracyjno-biurowa

Paulina Kędzierska – koordynator projektu

Marta Dąbkowska-Wilczek – koordynator projektu

Katarzyna Sosnowska – koordynator projektu

Stanisław Brzozowski – Rzecznik praw osób starszych województwa warmińsko-mazurskiego

Stanisław Puchalski – Zastępca Rzecznika praw osób starszych województwa warmińsko-mazurskiego

Krzysztof Marusiński – Zastępca Rzecznika praw osób starszych województwa warmińsko-mazurskiego

Małgorzata Majewska – księgowa

Ewa Wilan - księgowa

Marita Szelejewska – księgowa

Aleksandra Szulc – koordynator wolontariatu w Iławie

Teresa Kupiec – wolontariuszka 50+ (EVZ, Centrum Wolontariatu)

Jagoda Olsińska – wolontariuszka 50+ (EVZ, Centrum Wolontariatu)

Krystyna Jurewicz – wolontariuszka 50+ (EVZ, Centrum Wolontariatu)

SIEDZIBA BIURA

Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA

ul. Marka Kotańskiego 1 10 – 167 Olsztyn

NIP: 7393452954, REGON 519643124

T/F: /89/ 523 60 92

www.federacjafosa.pl , e-mail:biuro@federacjafosa.pl

DATA WPISU / NUMER REJESTRU KRS

data wpisu: 27.07.2004 r./KRS: 0000213652

ORGANIZACJE CZŁONKOWSKIE

1. Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu;
2. Bank Żywności w Olsztynie;
3. Olsztyńskie Stowarzyszenie Wsparcia Społecznego w Olsztynie;
4. Elbląski Bank Żywności w Elblągu;
5. Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Elblągu;
6. Stowarzyszenie Propagowania Trzeźwości KROKUS w Korszach;

7. Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych w Elblągu;
8. Stowarzyszenie „Dzieciom Wiejskim” w Nowym Kawkowie;
9. Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu;
10. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Morągu;
11. Integracyjny Klub Sportowy ATAK w Elblągu;
12. Stowarzyszenie Pomocy Bezrobotnym i Ich Rodzinom „Samarytanie” w Orneecie;
13. Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi“ w Olecku;
14. Stowarzyszenie na Rzecz Hospicjum Elbląskiego w Elblągu;
15. Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej „Palium” w Piszcu;
16. Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Przyjaciół Opieki Paliatywnej w Bartoszycach;
17. Fundacja Na Rzecz Osób Z Chorobami Nowotworowymi i Przewlekłymi „Jesteśmy Razem” w Lidzbarku Warmińskim;
18. Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej i Długotrwałe Unieruchomionych „Pomocna Dłoń” w Braniewie;
19. Stowarzyszenie Na Rzecz Chorych na Chorobę Nowotworową „Promyk” w Giżycku;
20. Elbląskie Stowarzyszenie Humanitarne im. Św. Łazarza „LAZARUS” w Elblągu;
21. Olsztyńskie Stowarzyszenie Hospicyjne PALIUM;
22. Stowarzyszenie Integracyjne RAZEM w Elblągu;
23. Stowarzyszenie „PASARGA”;
24. Fundacja LAURENTIUS w Olsztynie;
25. Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Dębowe Wzgórze;
26. Mazurskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Orzyszu;
27. Uniwersytet Trzeciego Wieku i Osób Niepełnosprawnych w Elblągu;
28. Caritas Diecezji Ełckiej;
29. Stowarzyszenie „Łańcuch Wzajemności”;
30. Orneckie Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych;
31. Elbląskie Stowarzyszenie Organizatorów Pomocy Społecznej w Elblągu;
32. Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej i Osób pokrzywdzonych w wyniku Wypadków Komunikacyjnych „Promyk” ze Szczytna;
33. Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Morągu;
34. Warmińsko-Mazurski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Olsztynie;
35. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży z Ruciane-Nida;
36. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Iławie;

37. Stowarzyszenie na Rzecz Społeczności Lokalnej Miasta i Gminy Susz "ARKA";
38. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym KOŁO w Iławie;
39. Korszeńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „OTWARTE DRZWI”;
40. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Biskupcu;
41. Stowarzyszenie Agroturystyczne "Mazurska Kraina";
42. Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kętrzynie;
43. Fundacja Ostródzkie Hospicjum Domowe w Ostródzie;
44. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych “Razem” w Olsztynku;
45. Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Szczytnie
46. Nowatorski Ośrodek Rozwoju Artystycznego „Nora”
47. Ełcki Uniwersytet Trzeciego Wieku w Ełku
48. Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej w Lidzbarku Warmińskim
49. Niepubliczny Zakład Opieki Paliatywnej „Światło”
50. Fundacja „Przyszłość dla Dzieci” w Olsztynie
51. Gołdapskie Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi

ORGANIZACJE I INSTYTUCJE WSPÓLPRACUJĄCE

Federacja FOSa współpracuje z szeregiem partnerów:

Wspólnotą Roboczą Związków Organizacji Socjalnych WRZOS; Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, Warmińsko-Mazurski Urząd Marszałkowski w Olsztynie; Związkiem Parytetowym Dolnej Saksonii; Towarzystwem Parytetowej Pracy Socjalnej GPS z Wilhelmshaven; MitOst Stowarzyszeniem na rzecz propagowania języka i kultury Europy Środkowej i Wschodniej; Fundacją “Żywa Pamięć” z Pragi, Czechy; Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego; Siecią Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD; Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie; Uniwersytetem Pedagogicznym im. Makarenki w Sumach, Ukraina; Procedo Consulting Ltd (Chorwacja); Gulbene novada domes (Łotwa).

JESTEŚMY CZŁONKIEM

Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych WRZOS;

Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego;

Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD.

II. Wsparcie rodziny, usługi społeczne, organizacje socjalne

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna zajmuje w działaniach prowadzonych przez Federację FOSa szczególne miejsce. Podejmowane przez nas inicjatywy skierowane są do rodzin w sposób bezpośredni, jak również pośredni. Szczególną opieką obejmujemy rodziny w kryzysie, w różnych obszarach ich funkcjonowania.

Jesteśmy przekonani, że działania wspierające, ukierunkowane na rodzinę, przynoszą wymierne skutki w jej społecznym funkcjonowaniu. Działania te prowadzone są w kontekście pracy Federacji, rozumianej jako wspólnota organizacji i działaczy społecznych. Federacja FOSa podejmuje działania rzecznicze, choćby w ramach powstałej platformy usług społecznych, a także informacyjne i poradnicze.

1. Stop przemocy w rodzinie

Jednym z działań Federacji FOSa jest włączanie się w działania na rzecz ofiar przestępstw, a zwłaszcza przemocy. Współpracujemy w tym zakresie z Warmińsko-Mazurską Siecią Pomocy Ofiarom Przestępstw.

Główne działania Federacji FOSa i partnerów w w/w obszarze to wzmocnienie rodzin w kryzysie, zwłaszcza z terenu wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego oraz rozwój specjalistycznego wsparcia dla rodzin dotkniętych kryzysem, zwłaszcza przemocą.

Osiągnęliśmy to poprzez:

- działalność osób/poradników pierwszego kontaktu w 5 powiatach województwa warmińsko-mazurskiego,
- utworzenie poradni e-mailowej i telefonicznej w pięciu punktach (powiaty piski, ełcki, iławski, bartoszycki, miasto Olsztyn).

W 2016 roku działania te realizowaliśmy w oparciu o zasoby własne i partnerów oraz dzięki wsparciu ze środków Wojewody Warmińsko-Mazurskiego.

2. Usługi społeczne – Regionalna Platforma Usług Społecznych

Problematyka usług społecznych jest aktualnie jedną z kwestii, które angażują w zasadzie całe społeczeństwo. Wynika to między innymi z faktu, iż powinny być one organizowane w interesie ogólnym, dla użyteczności społecznej. Zakładamy, że działania w obszarze usług społecznych mogą zmienić obraz polityki społecznej w Polsce, jak i udział organizacji obywatelskich zarówno w ich planowaniu, jak i realizacji.

Wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności Federacja FOSa stworzyła Regionalną Platformę Usług Społecznych (RPUS) w województwie warmińsko-mazurskim. Dzięki funkcjonowaniu Platformy możliwa jest bardziej skuteczna zmiana społeczna. W naszym przekonaniu jest to możliwe poprzez solidne przygotowanie i zrozumienie, w jakim kierunku powinna ona podążać – na poziomie tak krajowym, jak i regionalnym, a ułatwić to mogą rzeczowe dyskusje dotyczące tematyki usług społecznych.

W 2016 roku w ramach funkcjonowania RPUS Federacja FOSa we współpracy z samorządem województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowała spotkanie konsultacyjne, które poświęcone było tematyce konkursów dot. usług społecznych w ramach Poddziałania 11.2.3. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko Mazurskiego na lata 2014-2020. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, a także przedstawiciele instytucji (np. ośrodków pomocy społecznej) i organizacji pozarządowych. Łącznie ponad 30 osób. Podczas spotkania dyskutowano nad kwestiami związanymi z trudnościami w aplikowaniu do ww. konkursów.

Efekty prac RPUS widoczne są .in. w postaci dobrze przygotowywanych projektów, a co za tym idzie otrzymywania przez organizacje dofinansowania, co w rezultacie może doprowadzić do rozwoju usług społecznych w województwie warmińsko-mazurskim.

Działania RPUS w 2016 roku możliwe były dzięki zaangażowaniu zasobów własnych oraz partnerów Platformy.

3. Sieci branżowe

W strukturze Federacji FOSa funkcjonują grupy organizacji podejmujących w swych działaniach tę samą tematykę. W większości są to niezależne sieci, posiadające wypracowane zasady współpracy z Federacją FOSa. Organizacje należące do sieci, a nie będące członkami Federacji FOSa, posiadają status organizacji partnerskich Federacji. Federacja FOSa systematycznie wspiera oraz współpracuje z tymi grupami.

W 2016 roku funkcjonowało 7 sieci branżowych Federacji FOSa:

1) Sieć Wolontariat Warmii i Mazur

Sieć zrzesza organizacje działające w obszarze wolontariatu. Dziewięć z nich prowadzi Centra/Kluby Wolontariatu. Sieci przewodniczy Regionalne Centrum Wolontariatu z Elbląga.

2) Sieć Organizacji Paliatywnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Palium”

Sieć zrzesza organizacje prowadzące hospicja lub współpracujące z prywatnymi hospicjami.

3) Sieć Na Rzecz Seniorów Warmii i Mazur

Sieć ta zrzesza organizacje, instytucje i grupy nieformalne, działające na rzecz seniorów. Funkcję sekretariatu Sieci pełni Mazurskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej MSAL w Orzyszu.

4) Porozumienie Uniwersytetów III Wieku Warmii i Mazur

Porozumienie zrzesza Uniwersytety III Wieku z całego województwa warmińsko-mazurskiego. Federacja FOSa wspiera Uniwersytety poprzez między innymi usługi wolontarystyczne.

5) Warmińsko-Mazurska Sieć Pomocy Ofiarom Przepęstw (WMSPOP)

Celem głównym Sieci jest podniesienie jakości i dostępności usług na rzecz osób pokrzywdzonych przęstwem oraz członków ich rodzin. Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przęstwem (OPOPP) przy Elbląskim Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej (ECMIAS) pełni funkcję sekretariatu Sieci.

6) Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej

Forum aktywnie współpracuje w obszarze wymiany informacji i doświadczeń, a także rzecznictwa interesów.

7) Forum Środowiskowych Domów Samopomocy Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Z inicjatywy Federacji FOSa oraz grupy inicjatywnej kierowników ŚDS, doszło do powołania Forum Środowiskowych Domów Samopomocy Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Aktualnie Forum, zrzesza 34 Środowiskowe Domy Samopomocy/Ośrodki Wsparcia. Forum podejmuje działania nastawione na wymianę informacji, doświadczeń oraz zaplanowanie rozwoju.

III. Osoby starsze

1. Silver Sharing

W 2016 roku Federacja FOSa konsekwentnie rozwijała swoją autorską Inicjatywę Silver Sharing (ISS). Jest to pomysł na całościowe podejście do aktywizacji i edukacji osób starszych. Pewnym wyróżnikiem jest tu postawienie na aktywność turystyczną, ruchową osób starszych. Polega na tym, że dwie (lub więcej) organizacje seniorskie z różnych regionów/krajów nawiązują współpracę. Każda z nich deleguje określoną grupę osób (np. po 10), które wyjeżdżają do organizacji partnerskiej. Korzystają z gościny członków tej organizacji, mieszkając w ich domach lub w hotelach (w zależności od zasobów finansowych,

preferencji) wspólnie zwiedzając okolice, uczestnicząc w zaproponowanym programie kulturalnym, turystycznym. Następnie odbywa się rewizyta.

Metoda ta stale się rozwija i ewoluuje; opiera się na trzech filarach:

1) Kapitał społeczny

To obszar aktywizacji obywatelskiej osób starszych, ich integracji oraz wzmocnienia organizacji seniorskich, jako zaplecza dla aktywności.

Punktem wyjścia jest tu współpraca organizacji społecznych, czyli klubów seniora, Uniwersytetów III Wieku etc. To one podejmują decyzję o współpracy i pośrednio biorą odpowiedzialność, tudzież wskazują lub delegują osoby goszczące i wyjeżdżające, tym samym współtworzą program pobytu. Te same organizacje są jednocześnie gwarantem trwałości i współpracy na lata, polegającej nie tylko na dalszych wymianach, ale przede wszystkim na kolejnych wspólnych inicjatywach, np. projektach, spotkaniach artystycznych itd. Dzięki ich zaangażowaniu wzajemne kontakty mogą trwać i stale się rozwijać. Organizacje te są również gwarantem aktywności społecznej osób starszych.

2) Edukacja

Inicjatywa Silver Sharing stanowić ma podstawę do zdobywania wiedzy z zakresu podstaw antropologii kulturowej, poprzez bezpośrednią korelację z na pozór odmienną kulturą jej językiem, historią etc. W konsekwencji jednak Silver Sharing sprowadza się do otwartości na drugiego człowieka poprzez poznanie jego najbliższego otoczenia i uchylenie drzwi do własnego środowiska. Edukacja ma tu więc wymiar wielopoziomowy, obejmujący zagadnienia kulturowe, języki obce i inne. Bardzo ważny jest też wymiar indywidualny. To obszar motywacji do zmiany. Wyjazd do innego regionu, kraju, poznanie nowych osób i ich kręgu kulturowego, to często duża zmiana w życiu. Zmiana, która może motywować do dalszych podróży, do nauki, a w konsekwencji do aktywności. To także przestrzeń bardzo ważna dla człowieka w kontekście budowania jego więzi społecznych, przede wszystkim element ofiarowania osobie potencjalnie „obcej” zaufania. Budowanie więzi pomiędzy osobami, które wzajemnie się odwiedzają, nawiązują trwałe relacje.

3) Aktywność turystyczna

By umożliwić aktywność turystyczną osobom starszym, zwłaszcza tym, które dotąd rzadko z niej korzystały, należy pokonać wiele barier. Inicjatywa Silver Sharing umożliwi aktywną turystykę zarówno osobom dotąd mało aktywnym, jak i już doświadczonym turystom. Pokazuje jednocześnie, że turystyka może dać coś więcej niż tylko zwiedzanie czy odpoczynek. Może dać nowe spojrzenie, nowe znajomości – a kontakt z inną osobą jest jedną

z największych wartości wśród aktywnych seniorów. Obszar ten obecnie się rozrasta, również do aktywności ruchowej i zdrowia.

a) Badania

Przeprowadziliśmy i prowadzimy nadal badania dot. aktywności społecznej, edukacyjnej, turystycznej seniorów. Do tej pory powstały dwa raporty z badań w Polsce, w tym m.in. bardzo dobrze przyjęty w środowisku naukowym i seniorów „Syndrom znikającej ławeczki”, obecnie powstaje raport z badań międzynarodowych. Badania przeprowadzone zostały i prowadzone są nadal przez Instytut Studiów Społeczno-Edukacyjnych, funkcjonujący przy Federacji FOSa, i służą ewaluacji oraz rozwojowi Inicjatywy Silver Sharing.

b) Edukacja

Dotąd przygotowaliśmy edukacyjnie kilkanaście grup osób starszych z Warmii i Mazur, całej Polski, a także zagranicy – w zakresie edukacji językowej, kulturowej, współpracy zagranicznej i in. (ponad 200 osób, w sumie ponad 1000 godzin zajęć).

Wyedukowaliśmy ok. 40 osób – animatorów/edukatorów Silver Sharing w ramach trzech cykli szkoleniowych (2 cykle 6 dwudniowych spotkań w Polsce, 1 cykl trzech pięciodniowych szkoleń w j. angielskim w Chorwacji, Łotwie, Polsce)

Szkoła Animatorów Społecznych – Edukatorów Silver Sharing

W 2016 (czerwiec-październik) zrealizowana została Szkoła Animatorów Społecznych/Edukatorów Silver Sharing. Wzięło w niej udział 14 osób – przedstawiciele organizacji/instytucji pracujących z i na rzecz osób starszych m. in. z terenów wiejskich. Cykl Szkoły Animatorów Społecznych/Edukatorów Silver Sharing stanowiło 5 dwudniowych zjazdów (w tym szkolenie wyjazdowe/wizyta studyjna). Szkolenia stacjonarne odbywały się w Centrum Spotkań i Aktywności Społecznej we Fromborku, wśród poruszanych tematów znalazły się: *Ja jako animator/edukator. Wprowadzenie do Silver Sharing; Projekty animacyjne – diagnoza i planowanie działań; Ja jako edukator. Metody edukacji osób starszych; Mobilizowanie ludzi do działania. Ja jako animator/edukator Silver Sharing.* Szkolenie wyjazdowe w formie dwudniowej wizyty studyjnej, zorganizowane zostało przy współpracy Partnerów, a w szczególności Mazurskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej w Orzyszu i obejmowało prezentacje dobrych praktyk w pracy z osobami starszymi,

warsztaty oraz prelekcje. Uczestnicy Szkoły w oparciu o uzyskaną wiedzę i nabyte/rozwinęte umiejętności przygotowali projekty inicjatyw edukacyjnych na rzecz osób starszych. Każda z nich zaadresowana została do średnio 10-12 osób. Powstało 11 projektów inicjatyw edukacyjnych, w tym dwie przygotowane przez pary. Inicjatywy dotyczyły między innymi: integracji i aktywizacji seniorów w małych miejscowościach; zagospodarowania czasu wolnego; rozwoju kultury fizycznej wśród seniorów; warsztatów artystyczno-rzemieślniczych i in.

Szkoła została zrealizowana w ramach operacji pn. „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych – Edukatorzy Silver Sharing” i podlegała refundacji ze środków pochodzących z Pomocy technicznej PROW 2014-2020.

c) Testowanie

Inicjatywę Silver Sharing i możliwości jej wdrażania i upowszechniania poprzedził długotrwały proces testowania, związany z podejmowaniem szeregu działań, prowadzeniu wielu spotkań i rozmów, co w rezultacie doprowadziło do jej usprawnienia i dostosowania do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań seniorów. Inicjatywa nieustannie ewoluje, szukamy nowych rozwiązań i możliwości jej aplikacji.

Przeprowadziliśmy test Silver Sharing w Polsce – wymiany/wyjazdy seniorów z Orzysza i Gdańska oraz Fromborka i Pionek. W ramach testowania zorganizowaliśmy też ok. 10 dwu i trzydniowych wizyt seniorów w Polsce, a także za granicą – z Braniewa do Kaliningradu i z Morąga do Berlina. W ramach testowania właściwego, międzynarodowego, zorganizowaliśmy wymiany/wyjazdy seniorów z Fromborka do Gulbene (Łotwa) i z Gulbene do Fromborka, z Morąga do Zagrzebia (Chorwacja) i z Zagrzebia do Morąga oraz z Gulbene do Zagrzebia i z Zagrzebia do Gulbene. Wyjazdy poprzedzone były edukacją ww. grup seniorów.

2. Rzecznicy Praw Osób Starszych

Funkcję Rzecznika Praw Osób Starszych od 2010 roku pełni Stanisław Brzozowski z Olsztyna, jego Zastępcami są Stanisław Puchalski z Elbląga oraz Krzysztof Marusiński z Orzysza.

Do zadań Rzecznika Praw Osób Starszych oraz jego Zastępców należy wspieranie środowisk seniorskich poprzez podkreślanie wagi problematyki starzenia się i starości,

współpraca z administracją, samorządem oraz instytucjami socjalnymi, aktywizacja osób starszych, propagowanie pozytywnego wizerunku seniorów oraz podejmowanie interwencji w przypadku naruszania ich praw.

Rzecznicy w 2016 roku przeprowadzili 257 spotkań w formie interwencji, dyżurów poradniczych, konsultacji telefonicznych. Wzięli udział w licznych konferencji, spotkaniach, których celem było omawianie problemów osób starszych i poprawa ich sytuacji. Rzecznik udzielił kilku wywiadów na żywo w radio Olsztyn, TVP Olsztyn. Odbyło się też 5 wykładów na terenie całego województwa warmińsko-mazurskiego, w których udział wzięło 164 osób starszych. Dzięki wykładom osoby starsze uzyskały informacje o prawach osób starszych – działalność Rzecznika i Zastępców Praw Osób Starszych, „Sprzedaż bezpośrednia? Uważaj!”, Jak chronić się przed skutkami nieuczciwej sprzedaży bezpośredniej.

Rzecznicy podejmowali interwencje, gdy dochodziło do łamania praw osób starszych. Ich działalność była skierowana na aktywizację i pomoc osobom starszym. Włączyli się również aktywnie w zainicjowaną przez Federację FOSa Wojewódzką Kampanię na rzecz osób starszych Bezpieczny Senior.

Działalność Rzeczników Praw Osób Starszych realizowana była przy wsparciu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

3. Akademia III Wieku Warmii i Mazur

Akademia to program prowadzony od lat przez Federację. To platforma edukacji osób starszych, liderów środowisk seniorskich, osób i instytucji z nimi współpracujących, która wpisuje się w założenia Polityki Senioralnej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Akademia wychodzi naprzeciw potrzebom osób starszych, organizacji seniorskich zwłaszcza z małych miejscowości, które ze względu na odległość mają problem z dostępem do oferty głównych ośrodków edukacyjnych w województwie. W ramach Akademii III Wieku Warmii i Mazur podpisane zostało porozumienie o współpracy z UWM w Olsztynie oraz Porozumieniem Uniwersytetów III Wieku Warmii i Mazur. Dzięki, któremu udało się stworzyć bardzo atrakcyjną ofertę dla uczestników projektu jak również mogliśmy dotrzeć do organizacji seniorskich najbardziej potrzebujących wsparcia. Współpracujemy ze specjalistami z różnych dziedzin, pracownikami naukowymi, pasjonatami i innymi, którzy najczęściej wolontarystycznie prowadzą wykłady, warsztaty i inne spotkania dla seniorów. Akademia ma na celu rozwijanie sprawności intelektualnej, aktywizację i włączanie osób starszych w działania na rzecz społeczności lokalnej. Działania Akademii wspierają

profesorowie, doktorzy, prawnicy, lekarze ale też pasjonaci, specjaliści z danej dziedziny którzy często społecznie prowadzą prelekcje dla seniorów. W ramach działań Akademii w 2016 roku odbyło się 21 wykładów oraz 2 warsztaty interakcyjne z których skorzystało około 900 osób starszych z województwa warmińsko-mazurskiego. Akademia III Wieku Warmii i Mazur była realizowana przy wsparciu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego.

4. Międzynarodowy Dzień Osób Starszych – Wojewódzka Konferencja

W 2016 roku Federacja FOSa po raz kolejny – siódmy, była współorganizatorem (wraz z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego) IX Wojewódzkiej Konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych. W tym roku odbyła się ona 30 września w Hotelu Wileńskim w Olsztynie. Myślą przewodnią tegorocznego spotkania było hasło: *Seniorzy zaangażowani w zmianę społeczną*.

Wydarzenie zgromadziło wielu gości (ponad 160 osób) – przedstawiciele administracji publicznej, jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych (seniorskich, UTW) – wszystkich tych, którzy pracują z i na rzecz osób starszych oraz międzypokoleniowo, a także seniorów z całego województwa.

Gościem honorowym Konferencji była Pani Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Wioletta Ślaska-Zyśk, która otworzyła spotkanie. Prowadzącym Konferencję oraz moderatorem poszczególnych jej części był Bartłomiej Głuszak – Prezes Federacji FOSa.

Formuła Konferencji została przygotowana w taki sposób, aby umożliwić jej uczestnikom odniesienie się do zaangażowania seniorów w zmianę społeczną z kilku perspektyw: praktycznej i instytucjonalnej, naukowej (teoretycznej i empirycznej) oraz indywidualnej/osobistej seniorów.

Wśród zaproszonych ekspertów znaleźli się: Barbara Szafraniec – Przewodnicząca Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów, Maria Klaman – Koordynatorka projektu „Zoom na rady seniorów”, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Cezary Kurkowski – Prodziekan Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Przedstawili oni kilkunastominutowe prelekcje dotyczące m. in. zaangażowania osób starszych w działania na rzecz innych seniorów, a także możliwości aktywizowania osób w trzecim wieku mieszkających na obszarach wiejskich. Wykłady te stanowiły swego rodzaju wstęp do panelu dyskusyjnego, którego temat dotyczył aktywności społecznej osób starszych oraz związanych z nią wyzwań i trudności. Ekspertami w panelu byli: Barbara Baturó –

Przewodnicząca Rady Olsztyńskich Seniorów, Barbara Szafraniec – Przewodnicząca Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów, Aneta Ruszczyk – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku, Jadwiga Olsińska – wolontariuszka Centrum Wolontariatu działającego przy Federacji FOSa oraz Tadeusz Głowdel – senior. Zacięta dyskusja, w której udział wzięli również uczestnicy Konferencji, toczyła się wokół kwestii wolontariatu, świadomości i gotowości osób starszych do podejmowania działań na rzecz innych, rozwiązań systemowych a także kondycji środowisk seniorskich.

Trzecia część Konferencji poświęcona została prezentacji „dobrych praktyk” – modelowych rozwiązań w pracy z osobami starszymi i na ich rzecz oraz źródłom finansowania inicjatyw seniorskim – mniej i bardziej znanym.

Podczas Konferencji wskazano wiele pomysłów i rozwiązań w pracy z osobami starszymi i na ich rzecz. Mamy przekonanie, że uczestnicy spotkania znaleźli przestrzeń do dyskusji na tematy towarzyszące, szczególnie w ostatnim czasie środowiskom seniorskim.

Projekt „IX Wojewódzka Konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych” realizowana była przy wsparciu finansowym Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

5. Kampania „Bezpieczny senior”

W 2016 roku Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Olsztynie, Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego, przy współpracy z innymi partnerami kontynuowała kampanię „Bezpieczny senior”, której celem było podniesienie świadomości osób starszych na temat potencjalnych zagrożeń i działania promujące bezpieczeństwo seniorów.

Wspólnie z naszymi partnerami głównie z Komendami Policji zorganizowaliśmy od listopada 2015 roku do maja 2016 – 121 spotkań, w których udział wzięło 3134 seniorów z całego województwa warmińsko-mazurskiego. Dzięki tym spotkaniom seniorzy poszerzyli swoją wiedzę na temat: bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zagrożeń przestępstwem (oszustwa, rozboje, kradzieże, wyłudzenia), przemocy w rodzinie oraz zaniedbania i wykluczenia społeczne. Spotkania te cieszyły się wielkim zainteresowaniem i uważamy, że nadal powinny być organizowane. Ponieważ seniorzy są grupą osób, którzy najbardziej narażeni są na różnego rodzaju przestępstwa. Przestępcy wymyślają coraz to nowe sposoby oszukania i okradzenia osób starszych, ich metody bazują właśnie na łatwowierności i naturalnej dobroduszości seniorów. Ponadto ich podstawowym celem jest wprowadzenie

elementu stresu i działania pod presją czasu. Osłabia to czujność i ostrożność większości osób w podeszłym wieku.

W ramach Kampanii wydaliśmy 16 numer czasopisma Generacja poświęcony bezpieczeństwu osób starszych.

Kluczowym działaniem Kampanii „Bezpieczny Senior” był konkurs, którego celem było promowanie dobrych praktyk w przeciwdziałaniu oszustwom, przemocy i przestępstwom wobec osób starszych. Pośród wielu zgłoszeń wybraliśmy i nagrodziliśmy najlepsze działania w przeciwdziałaniu przestępstwom wobec osób starszych.

W dniu 15 czerwca 2016 roku podczas wojewódzkiej konferencji z okazji Światowego Dnia Praw Osób Starszych „Prawo osób starszych do przyjaznej przestrzeni publicznej, aktywności społecznej oraz bezpieczeństwa” poznaliśmy laureatów w trzech konkursowych kategoriach – wśród nich seniorka z Dobrego Miasta, która poradziła sobie z przestępcą, listonosz z Braniewa, który uchronił osobę starszą przed oszustwem.

W naszym konkursie nagrodzone zostały też organizacje/instytucje, które podnoszą świadomość i poczucie bezpieczeństwa seniorów: Komenda Miejska Policji w Elblągu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bartoszycach. Wyróżnienia w tej kategorii otrzymały także MOPS w Olsztynku, GOPS w Stawigudzie i KMP w Olsztynie.

Kampania realizowana jest poprzez zasoby własne Federacji FOSa i pozostałych Partnerów oraz dzięki pozyskanej darowiźnie od PSG Polskiej Spółki Gazownictwa.

IV. Wolontariat i młodzież

1. Centrum Wolontariatu

W 2016 roku w działania Centrum zaangażowało się 27 wolontariuszy stałych i 10 wolontariuszy akcyjnych. Przedsięwzięcia Centrum skierowane są do osób potrzebujących wsparcia, ale również do organizacji/fundacji potrzebujących wolontariuszy przy wsparciu inicjatyw.

W 2016 roku:

- wolontariusze z Centrum Wolontariatu przy Federacji FOSa kilkakrotnie wspierali Fundację Żółty Szalik organizując wydarzenia takie jak: „Słodycz Pomocy” – charytatywną sprzedaż ciast i wypieków na terenie olsztyńskich szkół i parafii kościelnych;
- wolontariusze stale wspierają bieżącą pomocą uczestników projektu EVZ skierowanego do osób starszych, ofiar nazizmu. Angażują się w realizację „ciepłego telefonu”, organizacji wyjazdów i wyjść kulturalno-społecznych oraz inne formy wsparcia.

2. FOSa dzieciom

Federacja FOSa od 10 lat realizuje wewnętrzny program „FOSa dzieciom”, w ramach którego pracownicy Federacji, jak i wolontariusze działający przy Federacji FOSa przygotowują świąteczne paczki.

W związku z akcją, do pomocy, co roku zapraszamy wszystkie organizacje członkowskie i partnerskie oraz instytucje publiczne działające na terenie miasta Olsztyn. W tym roku, już po raz dziesiąty, zebrane dary trafiły do dzieci najbardziej potrzebujących pomocy, zwłaszcza dla tych mieszkających na terenach wiejskich. Beneficjenci działań zgłoszeni zostają poprzez organizacje współpracujące z Federacją FOSa. Organizacje, z którymi podejmujemy współpracę, włączają się w akcję, wchodząc np. w rolę Mikołajów i przekazują paczki wybranym dzieciom oraz promują tę inicjatywę w mediach lokalnych. W 2016 roku przekazaliśmy łącznie 101 paczek.

Instytucje i organizacje które w 2016 roku włączyły się do realizacji działań:

- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Olsztynie
- Komenda Miejska Policji w Olsztynie
- Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie
- Biuro Dialogu Społecznego i Polityki Pożytku publicznego z udziałem różnych departamentów Urzędu Marszałkowskiego
- Stowarzyszenie ESER Pionier
- Bank Żywności w Olsztynie
- Straż Miejska w Olsztynie
- Olsztyńska Szkoła Wyższa
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie
- Planeta 11
- Olsztyńskie Planetarium
- Urząd Wojewódzki
- Wojewódzki Sąd Administracyjny
- Kuratorium Oświaty w Olsztynie
- Wyższa Szkoła TWP

V. Osoby niepełnosprawne

1. Biuro Doradztwo i Kariera (DiK)

Federacja FOSa od 9 lat realizuje działania mające na celu aktywizację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Działania te realizowane są dzięki współpracy

z WRZOS, organizacjami członkowskimi i innymi organizacjami pracującymi z osobami niepełnosprawnymi.

Głównym celem naszych działań jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, w tym pomoc w wejściu na rynek pracy – zdobycie i utrzymanie zatrudnienia.

Osoby niepełnosprawne, które zainteresowane są powrotem bądź wejściem na otwarty rynek pracy wspierane są przez specjalistów, którzy świadczą kompleksową pomoc z zakresu doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, poradnictwa psychologicznego oraz poradnictwa prawnego.

Poprzez działania specjalistów przyczyniamy się do:

- a) uzyskania i utrzymania zatrudnienia na otwartym rynku pracy – pomogliśmy 23 osobom znaleźć zatrudnienie na otwartym rynku pracy oraz 20 osobom w zakładach pracy chronionej.
- b) podniesienia umiejętności poruszania się po rynku pracy, m.in. umiejętności rozmowy z pracodawcą, umiejętności wdrażania metod szukania pracy z nastawieniem na samodzielne poszukiwanie zatrudnienia, umiejętności przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, umiejętności szukania zatrudnienia zgodnego z zasobami i możliwościami jednostki,
- c) podniesienia kompetencji społecznych, przełamywania barier wynikających z niepełnosprawności, podejmowania różnego rodzaju aktywności o charakterze zawodowym i społecznym, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresu.
- d) poprzez doradztwo prawne udzielane są porady z różnych dziedzin prawa cywilnego i prawa pracy, które wpływają na możliwość podjęcia pracy oraz aktywizację społeczną beneficjentów.

W 2016 roku zrealizowaliśmy 12 warsztatów na temat budowania pozytywnej samooceny, współpracy w zespole, rozmowa kwalifikacyjna – zwiększam swoje szanse na rynku pracy.

Warsztaty te realizowane były w Środowiskowych Domach Samopomocy, Klubach osób niepełnosprawnych i in. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Powyższe działania możliwe są dzięki realizacji projektu „Doradztwo i Kariera – aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami” współfinansowanego ze środków PFRON.

2. Spółdzielnia Socjalna HuManus

Spółdzielnia Socjalna HuManus utworzona przez Federację FOSa i Bank Żywności w Olsztynie, od 2014 zatrudnia wyłącznie osoby niepełnosprawne, realizując tym samym

swoją misję, tworzy miejsca pracy, wspiera osoby, którym trudno odnaleźć się na otwartym rynku pracy. Adres niezmienny: ul. M. Kotańskiego 1, Olsztyn. W siedzibie Spółdzielni mieści się galeria, pracownia artystyczna, miejsce na eventy i fachowe doradztwo przy filizance kawy i niezwykłym ambiente rękodzieła, artystycznych mebli i wielu innych przedmiotów użytkowych, z których każdy ma swój niepowtarzalny kształt, zapach i przeznaczenie.

Rok 2016 upłynął w Spółdzielni Socjalnej HuManus przede wszystkim pod znakiem realizacji projektu pt.: „Aktywizacja i doskonalenie zawodowe osób niepełnosprawnych w ramach rozwoju Spółdzielni Socjalnej HuManus” dofinansowanego ze środków Fundacji Aktion Mensch (Akcja Człowiek) w partnerstwie z wieloletnim partnerem Federacji FOSa Związkiem Parytetowym GPS z Wilhemshaven z Niemiec.

W ramach projektu pracownicy spółdzielni mieli szansę uzyskać niezbędne kwalifikacje, by w pomieszczeniach spółdzielni wytwarzać lub oferować produkty i usługi, które pozwolą na utrzymanie się spółdzielni na otwartym rynku oraz utrzymanie wszystkich pracowników; w tym celu wyremontowano, tudzież przystosowano pomieszczenia spółdzielni; zakupiono brakujące sprzęty oraz materiały etc. Pracownicy spółdzielni przeszli szereg szkoleń i warsztatów indywidualnych oraz grupowych. Pod okiem specjalistów powstała strona www spółdzielni <http://humanus.org.pl/>, sklep internetowy, profesjonalny katalog reklamowy. Przez miesiące realizacji projektu udało się nawiązać kilka kluczowych kontaktów handlowych, sprofesjonalizować linię produkcyjną i stworzyć stały zespół, który na nowo kreuje spółdzielnię.

Wśród stałych pracowników Spółdzielni są Paulina Kędzierska – manager oraz osoby niepełnosprawne: Ewa Kurzak, Dominika Wróblewska, Tomasz Miastkowski (do sierpnia), Marcin Michałowski, Sławomir Matłąg (od sierpnia) oraz od grudnia stażysta Damian Strzelczyk.

Efektom projektu było wypracowanie planu rozwoju, który zakładał m.in.:

1. Ograniczenie kosztów stałych związanych z wynajmem pomieszczeń:
  - a) wybór lokalizacji na prowadzenie działalności, zapoznanie się z ofertą dotyczącą wynajmu lokali,
  - b) zmniejszenie powierzchni przeznaczonej na działalność gospodarczą,
  - c) negocjacja cen dotyczących wynajmu – obniżenie ceny za wynajem.
2. Remont i doposażenie:
  - a) remont pomieszczeń zgodnie z planem rozwoju,
  - b) doposażenie stanowisk pracy zgodnie z planem rozwoju.

3. Stworzenie i wdrożenie wypracowanego w ramach projektu planu promocji, w tym:
  - a) stworzenie nowej strony internetowej – strona wizytówka,
  - b) tworzenie nowego sklepu internetowego.
4. Zatrudnienie nowych pracowników zgodnie z zapotrzebowaniem wynikającym z planu rozwoju (łącznie w spółdzielni będzie pracować lub współpracować ze spółdzielnią 7 osób niepełnosprawnych, w tym 2 z niepełnosprawnością intelektualną).
5. Opracowanie ścieżki rozwoju pracowników.
6. Edukacja pracowników – szkolenia, kursy i nadawanie uprawnień, itp.
7. Doradztwo.
8. Koncentracja działalności gospodarczej na produkcji przedmiotów i mebli z drewna.
9. Skupienie się na sprzedaży dookoła produktu przewodniego (linii mebli ze skrzynek i palet),

oraz Planu promocji, który miał za zadanie wypożyczonowanie Spółdzielni w Internecie (media społecznościowe, portale) jak również w klasycznym obiegu i środowisku handlowym, rękodzielniczym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i poza nim.

Spółdzielnia walczy o przetrwanie, realizuje rygorystyczne wytyczne specjalistycznego doradztwa FAF (doradztwo biznesowe), nawiązuje nowe kontakty, organizuje eventy i przede wszystkim nie traci woli walki, ponieważ każdy z pracowników traktuje to miejsce jako „kawałek siebie”, a z siebie tak łatwo się nie rezygnuje!

VI. Badania społeczne

1. Instytut Studiów Społeczno-Edukacyjnych

Od 2014 roku przy Federacji FOSa funkcjonuje Instytut Studiów Społeczno-Edukacyjnych, którego trzon stanowią pracownicy naukowcy Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz współpracownicy biura Federacji FOSa.

Idea działań prowadzonych przez Instytut wpisuje się w jego hasło przewodnie – „W poszukiwaniu, rozwijaniu i wzmacnianiu sił społecznych”. Misją przyświecającą naszemu projektowi jest prowadzenie długofalowych działań mających na celu wypracowanie nowej jakości dialogu i współpracy między akademikami i praktykami oraz instytucjami, działającymi na rzecz aktywizacji i rozwoju społeczności lokalnych oraz pobudzania sił społecznych. Wychodzimy z założenia, że zmiany społeczne a co za tym idzie rozwój społeczny, mogą być stymulowane poprzez pobudzanie sił drzemających w środowisku lokalnym i aktywowanie jego zasobów. Wierzimy w siłę sprawczą dialogu, współpracy

i edukacji a także sens pracy społecznej, która w Polsce ma bogatą tradycję. Uważamy, że nadanie prakseologicznego charakteru współpracy środowiska naukowego i praktyków w oparciu o transdyscyplinarną i holistyczną perspektywę pozwoli nam osiągnąć założone cele. Zakładane w ramach Instytutu działania mają charakter otwarty, bazujący na kreatywnym odczytywaniu rzeczywistości społecznej i dynamicznym odpowiadaniu na jej zapotrzebowania.

2. Badania

W ramach realizacji operacji pn. „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych – Edukatorzy Silver Sharing” podlegającej refundacji ze środków pochodzących z Pomocy technicznej PROW 2014-2020 przeprowadziliśmy badania, których celem była diagnoza potrzeb w zakresie aktywności społeczno-kulturalnej i obywatelskiej seniorów z terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego, zidentyfikowanie różnego rodzaju barier/barier bio-psycho-społecznych/zewnętrznych i wewnętrznych mogących mieć wpływ na ograniczanie aktywności tej grupy oraz przygotowanie na tej podstawie rekomendacji dotyczących obszarów działania i sposobów realizacji inicjatyw służących włączaniu społecznemu osób starszych oraz doskonaleniu istniejących już projektów. Badaniami objęto 300 seniorów (osoby z grupy wiekowej 60+) z obszarów wiejskich woj. warmińsko-mazurskiego oraz 40 osób pracujących z i na rzecz osób starszych żyjących na wsi.

Analiza uzyskanych danych pozwoliła na wypracowanie/określenie obszarów, w których ogniskują się potrzeby osób starszych i nakreślenie ich szczegółowej specyfiki, uwzględniającej kontekst funkcjonowania środowisk wiejskich na Warmii i Mazurach. Wyniki badań i wyprowadzone z nich wnioski dają podstawę do próby skonstruowania ogólnych wskazań, które zarysowują kierunek działań najlepiej odpowiadający na zdiagnozowane potrzeby i oczekiwania seniorów ze środowisk wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego.

Rozpoznanie tej problematyki daje podstawy do konstruowania/przygotowania odpowiednich inicjatyw służących włączaniu społecznemu seniorów, skutecznemu aktywizowaniu tej grupy mieszkańców wsi. Upowszechnianie tej wiedzy (w postaci szkoleń i publikacji) może przyczynić się do zwiększenia trafności i jakości propozycji działań skierowanych na rozwój terenów wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego, a co za tym idzie ich większej skuteczności i efektywności, doskonalenia dotychczasowych form

i metod pracy oraz zwiększenia obszaru/zakresu stosowania dobrych, sprawdzonych już rozwiązań.

Za przeprowadzenie badań oraz opracowanie raportu odpowiedzialny był zespół badawczy składający się z dra Cezarego Kurkowskiego, dr Moniki Maciejewskiej, dr Katarzyny Białobrzeskiej – naukowców z Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie oraz Bartłomieja Głuszaka.

Pokłosiem badań jest publikacja pt. „Syndrom znikającej ławeczki czyli o uwarunkowaniach aktywności seniorów w środowiskach wiejskich”, do lektury której serdecznie zapraszamy – dostępna jest m.in. w wersji PDF w biurze Federacji FOSa.

VII. Innowacje

Specjalizacją Federacji FOSa jest testowanie, tworzenie i współpraca w zakresie innowacyjnych rozwiązań, odpowiadających na potrzeby różnych grup społecznych. Innowacje staramy się wykorzystywać wprowadzać na dwóch płaszczyznach – teoretycznej (poprzez opracowanie koncepcji studiów podyplomowych z zakresu innowacji społecznych) oraz praktycznym (poprzez przygotowywanie i realizowanie projektów w wybranych społecznościach i grupach).

1. Inicjatywa Silver Sharing

Inicjatywa Silver Sharing ISS, to międzynarodowa, nowatorska metoda pracy z osobami starszymi. Stanowi ona pomysł na całościowe podejście do aktywizacji i edukacji osób starszych. Pewnym wyróżnikiem jest tu postawienie na aktywność turystyczną, ruchową osób starszych. Polega na tym, że dwie (lub więcej) organizacje seniorskie z różnych regionów/krajów nawiązują współpracę. Każda z nich deleguje określoną grupę osób (np. po 10), które wyjeżdżają do organizacji partnerskiej. Korzystają z gościny członków tej organizacji, mieszkając w ich domach lub w hotelach (w zależności od zasobów finansowych, preferencji) wspólnie zwiedzając okolice, uczestnicząc w zaproponowanym programie kulturalnym, turystycznym. Następnie odbywa się rewizyta.

Metoda ta stale się rozwija i ewoluuje. Opiera się na trzech filarach:

I. Kapitał społeczny

To obszar aktywizacji obywatelskiej osób starszych, ich integracji oraz wzmocnienia organizacji seniorskich, jako zaplecza dla aktywności. Punktem wyjścia jest tu współpraca organizacji społecznych, czyli klubów seniora, Uniwersytetów III Wieku etc. To one podejmują decyzję o współpracy i pośrednio biorą odpowiedzialność, tudzież wskazują lub

delegują osoby goszczące i wyjeżdżające, tym samym współtworzą program pobytu. Te same organizacje są jednocześnie gwarantem trwałości i współpracy na lata, polegającej nie tylko na dalszych wymianach, ale przede wszystkim na kolejnych wspólnych inicjatywach, np. projektach, spotkaniach artystycznych itd. Dzięki ich zaangażowaniu wzajemne kontakty mogą trwać i stale się rozwijać. Organizacje te są również gwarantem aktywności społecznej osób starszych.

II. Edukacja

Inicjatywa Silver Sharing stanowić ma podstawę do zdobywania wiedzy z zakresu elementów antropologii kulturowej, poprzez bezpośrednią korelację z na pozór odmienną kulturą, jej językiem, historią etc. W konsekwencji jednak Silver Sharing sprowadza się do otwartości na drugiego człowieka poprzez poznanie jego najbliższego otoczenia i uchylenie drzwi do własnego środowiska. Edukacja ma tu więc wymiar wielopoziomowy, obejmujący zagadnienia kulturowe, języki obce i inne. Bardzo ważny jest też wymiar indywidualny. To obszar motywacji do zmiany. Wyjazd do innego regionu, kraju, poznanie nowych osób i ich kręgu kulturowego, to często duża zmiana w życiu. Zmiana, która może motywować do dalszych podróży, do nauki, a w konsekwencji do aktywności. To także przestrzeń bardzo ważna dla człowieka w kontekście budowania jego więzi społecznych, przede wszystkim element ofiarowania osobie potencjalnie „obcej” zaufania. Budowanie więzi pomiędzy osobami, które wzajemnie się odwiedzają, nawiązują trwałe relacje.

III. Aktywność turystyczna, prozdrowotna

By umożliwić aktywność turystyczną osobom starszym, zwłaszcza tym, które dotąd rzadko z niej korzystały, należy pokonać wiele barier. Inicjatywa Silver Sharing umożliwia aktywną turystykę zarówno osobom dotąd mało aktywnym, jak i już doświadczonym turystom. Pokazuje jednocześnie, że turystyka może dać coś więcej niż tylko zwiedzanie czy odpoczynek. Może dać nowe spojrzenie, nowe znajomości – a kontakt z inną osobą jest jedną z największych wartości wśród aktywnych seniorów. Obszar ten obecnie się rozrasta, również do aktywności ruchowej i zdrowia.

2. Mikroinnowacje

a) Inicjatywa „200 lat”

Działanie to polega na to uroczystych obchodach urodzin osób starszych w danej społeczności w gronie rodziny i najbliższych znajomych z udziałem mediów, występem

artystycznym. Staramy się, aby każda impreza była wyjątkowa dla naszych uczestników. W 2016 r zorganizowaliśmy 10 takich inicjatyw.

b) Inicjatywa „Ciepły telefon”

Działanie polega na monitorowaniu przez wolontariusza stanu zdrowia i samopoczucia osób starszych za pomocą regularnego kontaktu telefonicznego. W razie zaistniałej potrzeby, chęci ze strony osoby starszej, wolontariusze również odwiedzają ich w domach. Działanie to jest skierowane m.in. do osób starszych, które są samodzielne, ale którym doskwiera samotność i które potrzebują kontaktu z drugim człowiekiem. W przypadku uczestników nieposiadających aparatów telefonicznych umożliwimy do nich dostęp. Z w/w działania stale korzysta 15 osób, doraźnie kiedy są organizowane wyjścia, wycieczki, spotkania integracyjne i inne wszyscy uczestnicy projektu.

c) „Przyjazny sąsiad”

Działanie to polega na regularnym wsparciu udzielanym przez sąsiada czyli osobę wskazana przez uczestnika projektu w takich czynnościach jak np: załatwianie spraw w urzędach, poradniach lekarskich, realizacja recept, dokonywanie zakupów spożywczych, sporządzanie posiłków, uprzątnięcie mieszkania oraz zapewnieniu kontaktów z otoczeniem. Wskazana przez uczestnika otrzymuje ekwiwalent za poniesione koszty w wysokości ok. 170 zł miesięcznie brutto. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest nawiązanie współpracy z osobą z poza sąsiedztwa. W 2016 roku z takiego wsparci skorzystało 12 osób starszych.

3. Studia podyplomowe z zakresu innowacji społecznych

W marcu 2016 roku Federacja FOSa wraz z Wyższą Szkołą Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, we współpracy z Bankiem Żywności w Olsztynie, przy wsparciu merytorycznym ASHOKI rozpoczęła prace nad przygotowaniem studiów podyplomowych z zakresu innowacji społecznych. Pokłosiem tej współpracy jest opracowana koncepcja studiów, która zawiera m.in. ich opis, przygotowany program, wybrani wykładowcy oraz rozpoczęty proces rekrutacji.

Mówiąc ogólnie – studia skierowane są do przedstawicieli organizacji pozarządowych, administracji publicznej oraz biznesu. Zapraszamy innowatorów, którzy działają, mają pomysły na nowe działania ale np. potrzebują wsparcia merytorycznego w drodze do realizacji swoich projektów. Studia mogą być również pomocne osobom szukającym inspiracji oraz pomysłu na siebie oraz tym, które posiadają innowacyjne pomysły ale np. nie

wiedzą jak wdrożyć swoje plany. Innowacje społeczne są tutaj rozumiane jako nowe rozwiązania wpływające pozytywnie na jakość życia ludzi. Co istotne, pomimo użytego przymiotnika społeczne, w programie studiów nie skupiamy się jedynie na sferze socjalnej ale dużo miejsca poświęcamy również aspektom ekonomicznym, biznesowym, które są szczególnie istotne dla otoczenia przedsiębiorców, jak również pozostałych sektorów.

Naszym założeniem jest, aby absolwenci studiów uzyskali wiedzę teoretyczną i umiejętności specjalistyczne z zakresu innowacji społecznych oraz zostali przygotowani do projektowania, wdrażania oraz oceny efektywności innowacyjnych rozwiązań w taki sposób, aby w oparciu o współpracę międzysektorową podnoszona była jakość życia całego społeczeństwa. Absolwenci zostaną wzmocnieni nie tylko o wiedzę i umiejętności ale uzyskają także dostęp do sieci kontaktów, sami również wezmą udział w jej budowaniu. Będą wspierani w podejmowaniu własnych inicjatyw oraz ich całościowej realizacji. Nasi absolwenci zyskają inspirację oraz siłę do bycia liderem zmiany w swojej społeczności lokalnej – będą mogli podjąć pracę na stanowisku lidera zmian/lidera innowacyjności we wszystkich trzech sektorach: pozarządowym, publicznym i prywatnym.

Planujemy, że studia zostaną otwarte na przełomie września i października 2017 r.

VIII. Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa

1. Zaangażowanie w prace Rad, Komisji i innych ciał

W 2016 roku:

- Bartłomiej Głuszak brał udział w pracach Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Komitecie Sterująco-Monitorującym FIO (Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich).
- Katarzyna Sosnowska oraz Weronika Szewalje brały udział w pracach komisji konkursowej ds. rozpatrzenia ofert realizacji zadań publicznych w zakresie zorganizowania wycieczki letniej dla dzieci i młodzieży z terenu województwa warmińsko-mazurskiego oraz w komisji konkursowej „Godni Naśladowania”.
- Marek Borowski z ramienia Federacji FOSa uczestniczył w pracach Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, pełniąc funkcję jej przewodniczącego.
- Marek Borowski oraz Bartłomiej Głuszak (w funkcji wiceprezesa) pracują w zarządzie Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych WRZOS.
- Stanisław Brzozowski z ramienia Federacji FOSa uczestniczył w pracach Rady Organizacji Pozarządowych Miasta Olsztyn

- Anna Żygowska wolontariuszka Centrum Wolontariatu przy Federacji FOSa uczestniczy w pracach Olsztyńskiej Rady Seniorów
- Piotr Kubarewicz uczestniczył w pracach Platformy Podmiotów Integracji Społecznej
- Bartłomiej Głuszak brał udział w pracach Komitetu Monitorującego RPO pełniąc funkcję przewodniczącego grupy roboczej ds. włączenia Społecznego i Rynku Pracy.

Ponadto przedstawiciele organizacji członkowskich FOSy występują w wielu ciałach takich jak: rady pożytku publicznego, rady seniorów, rady ds. osób niepełnosprawnych.

2. Współpraca zagraniczna

Współpraca zagraniczna prowadzona jest w zakresie rozwoju Inicjatywy Silver Sharing poprzez wymiany seniorów, badania i edukację.

Obecnie Federacja FOSa rozwija współpracę z partnerami zagranicznymi:

Procedo Consulting Ltd (Chorwacja)

Procedo Consulting Ltd jest MŚP zarejestrowanym w Chorwacji. Zakres prac przedsiębiorstwa obejmuje usługi doradcze dla firm dotyczące sprzedaży, marketingu, dystrybucji, nowych produktów biznesowych/działania, rozwoju projektów (głównie współfinansowanych z różnych źródeł, takich jak EFRR, EFS, Cosme, USAID, itp.). Procedo Consulting jest prawnym reprezentantem Chorwackiego Stowarzyszenia Emerytów (CPA - Croatian Pensioner Association) - jednej z największych organizacji pozarządowych osób starszych w południowo-wschodniej Europie, liczącej prawie 300.000 członków - wobec wszystkich instytucji i organizacji międzynarodowych, takich jak AGE Platform Europe (część Rady i Zarządu AGE Platform Europe), EURAGA, Komisji Europejskiej, itp. Procedo aktywnie angażuje się w rozwój strategii turystyki chorwackiej do roku 2020 obejmującej również rozwój turystyki seniorów. Od 2014 Procedo, razem z Chorwackim Stowarzyszeniem Emerytów, zaczęła rozwijać pilotażowy projekt związany z rozwojem oferty turystycznej dla osób starszych w okresie turystyki pozasezonowej, skoncentrowanej na Chorwacji. Od prawie 2 lat Procedo aktywnie uczestniczy we wszystkich sprawach związanych z rozwojem działalności dotyczącej turystyki seniorów, obejmującej również tematy i działania, takie jak uczenie się przez całe życie, integracja osób starszych z aktywną siłą roboczą, integracja społeczna seniorów – włączenie ich w procesy decyzyjne związane z ludźmi w podeszłym wieku;

Gulbene novada domes (Łotwa)

Miejskim instrumentem podejmowania decyzji o zasięgu lokalnym, reprezentującym mieszkańców gminy jest Rada Gminy Gulbene (GMC). GMC jest odpowiedzialna za

działania prawne instytucji miejskich i wykorzystanie finansów. Funkcje GMC obejmują dbanie o edukację, kulturę i ochronę tradycyjnych wartości kulturowych i dóbr kultury; zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, promowanie aktywności gospodarczej itp. GMC jest odpowiedzialna za koordynację administracyjnych prac miejskich instytucji edukacyjnych, prace metodyczne i planowanie strategicznie. GMC inicjuje edukacyjne, społeczne, projektowe i inne działania, które pozostają w zgodzie z planami rozwoju okręgu, oraz mają zaspokajać szereg potrzeb różnych grup miejscowej ludności. GMC świadczy również wsparcie dla różnych grup społecznych, w tym młodzieży, seniorów, osób niepełnosprawnych i osób w trudnej sytuacji, aby pomóc im realizować pomysły i ambicje, aby poprawić jakość życia i ułatwić aktywne uczestnictwo obywatelskie.

Współpraca z Fundacją Pamięć Odpowiedzialność Przyszłość EVZ w ramach projektu Strażnicy Pamięci której działania koncentrują się na wymianie informacji czy konsultacjach dotyczących realizacji działań projektu.

3. Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych

W 2016 roku współpraca z WRZOS odbywała się przede wszystkim poprzez realizację projektu „Doradztwo i Kariera” czy udział Prezesa FOSy w pracach Zarządu WRZOS.

Co istotne WRZOS podejmuje szereg działań na poziomie ogólnopolskim, istotnych dla organizacji socjalnych, jak standardy pracy socjalnej, kwestia udziału organizacji w realizacji usług społecznych i wiele innych. Jest ważnym rzecznikiem interesów organizacji socjalnych w różnych obszarach ważnych dla realizacji ich misji. W 2016 roku Federacja FOSa kontynuowała współpracę ze Wspólnotą Roboczą Związków Organizacji Socjalnych Organizowane były spotkania konsultacyjne, z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych, administracji publicznej oraz osób/grup dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podczas spotkań prowadzone są dyskusje, w zakresie kluczowych obszarów polityki społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem usług społecznych oraz możliwości włączania się w konsultacje społeczne w tych obszarach.

4. Działalność gospodarcza

Działalność gospodarcza służy stabilizacji działalności Federacji FOSa w takich obszarach, jak zapewnienie wkładu własnego, pokrycie niezbędnych w funkcjonowaniu

wydatków itp. W kontekście rodzaju działań świadczymy przede wszystkim usługi związane z naszym doświadczeniem.

W ramach działalności gospodarczej w 2016 r. Federacja FOSa zrealizowała następujące zlecenia:

- 15 stycznia 2016 r. – organizacja Treningu Umiejętności Społecznych dla przedstawicieli organizacji członkowskich Federacji FOSa;
- lipiec-grudzień 2016 r. – świadczenie usług informacyjnych nakierowanych na rozwój aktywności obywatelskiej mieszkańców Gminy Iłowo-Osada;
- 16 października 2016 r. – wygłoszenie przez Pana Stanisława Brzozowskiego referatu nt. Bezpieczeństwo Osób Starszych podczas Konferencji inaugurującej Kampanię Bezpieczny Senior, organizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie;
- 16-18 listopada 2016 r. – organizacja wizyty studyjnej w ramach projektu „Rady ds. seniorów w powiecie myśliborskim” realizowanego przez Szczecińską Fundację Talent-Promocja-Postęp.

5. Projekty

1) *Strażnicy Pamięci*

Celem projektu „Strażnicy Pamięci” było podniesienie jakości życia min. 65 ofiar nazizmu niemieckiego, integracja ich środowiska, wzmocnienie organizacji kombatanckich oraz zaangażowanie partnerów społecznych do działania na ich rzecz.

Termin realizacji: 1.01.2014-31.12.2016

Źródło finansowania: Fundacja Pamięć Odpowiedzialność Przyszłość EVZ

Kwota dofinansowania: 125 tys. euro

2) *Doradztwo i Kariera – aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami*

Celem projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Termin realizacji: od 01.04.2015-31.03.2017

Źródło finansowania: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Działania te realizowane są dzięki współpracy z WRZOS, organizacjami członkowskimi i innymi organizacjami pracującymi z osobami niepełnosprawnymi.

3) *Silver Sharing Initiative*

Celem projektu jest dopracowanie i udoskonalenie oraz testowanie i wdrożenie inicjatywy Silver Sharing – innowacyjnej metody edukacji nieformalnej osób starszych mającej na celu zwiększenie uczestnictwa osób pozostających w trudnej sytuacji ze względu na wiek w procesie uczenia się przez całe życie.

Termin realizacji: 1.09.2015-30.08.2017

Źródło finansowania: projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

Kwota dofinansowania: 89 812 euro

4) Kampania „Bezpieczny senior”

Celem głównym kampanii był wzrost bezpieczeństwa osób starszych w województwie warmińsko-mazurskim. Cele szczegółowe: podniesienie świadomości środowisk osób starszych w zakresie potencjalnych zagrożeń, -sytuacji kryzysowych; zwiększenie aktywnego udziału osób starszych w życiu społecznym.

Partnerami Kampanii byli: Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie; Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Termin realizacji: 01.10.2015-16.06.2016

5) Stawiamy na seniorów

Celem głównym projektu było zwiększenie aktywnego udziału w życiu społecznym i publicznym oraz budowanie pozytywnego wizerunku, co najmniej 140 osób starszych, z terenu woj. warmińsko-mazurskiego.

Termin realizacji: 01.05.2016-31.12.2016

Źródło finansowania: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Kwota dofinansowania: 14 000 zł.

6) Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych – Edukatorzy Silver Sharing

Celem głównym projektu było zwiększenie aktywności osób starszych mieszkających na terenach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Termin realizacji: 23.05.2016-31.10.2016

Źródło finansowania: Pomoc techniczna PROW 2014-2020

7) *Akademia II Wieku Warmii i Mazur*

Cele projektu były następujące: aktywizacja i przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych; pokazanie różnych form aktywności społecznej i zaangażowania na rzecz społeczności lokalnej; wzmocnienie, edukacja i integracja organizacji i osób działających z i na rzecz osób starszych; dostarczenie inspirujących pomysłów na temat aktywność na emeryturze/rencie; promowanie edukacji ustawicznej i międzypokoleniowej.

Termin realizacji: 01.07.2016-31.12.2016

Źródło finansowania: Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki

Kwota dofinansowania: 7 701,34 zł.

8) *IX Wojewódzka Konferencja z Okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych*

Celem projektu była integracja środowisk seniorskich województwa warmińsko-mazurskiego, zwiększenie ich wiedzy nt. bieżących spraw dot. seniorów i umożliwienie dyskusji na tematy ważne dla środowisk seniorskich, w tym współpracy z samorządem, partycypacji w życiu publicznym i inne dotyczące sytuacji osób starszych w województwie warmińsko-mazurskim.

Termin realizacji: 1.08.2016-30.11.2016

Źródło finansowania: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Kwota dofinansowania: 13 000 zł.

IX. Sprawozdanie finansowe

Rachunek wyników na dzień 31.12.2016 r.

Rachunek wyników sporządzony zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia
Ministra Finansów z 15.11.2001 (DZ.U.137 poz1539 z późn. zmian)

Pozycja	Wyszczególnienie	Kwota za rok obrotowy 2015	Kwota za rok obrotowy 2016
1	2	3	4
A	Przychody z działalności statutowej	1 065 392,29	646 956,12
I	Składki brutto określone statutem	2 800,00	2 280,00
II	Inne przychody określone statutem	1 062 592,29	644 676,12
1	Przychody z działalności statutowej nieodpłatnej	1 062 592,29	644 676,12
III	Przychody z działalności gospodarczej	92 589,20	21 781,60
B	Koszty realizacji zadań statutowych	1 090 392,85	826 832,69
1	Koszty realizacji zadań statutowych działalności nieodpłatnej	1 090 392,85	826 832,69
C	Wynik finansowy na działalności statutowej (wielkość dodatnia lub ujemna) (A-B)	-25 000,56	-179 876,57
D	Koszty z działalności gospodarczej	45 065,51	100,00
E	Wynik finansowy na działalności gospodarczej (wielkość dodatnia lub ujemna) (AIII - D)	47 523,69	21 681,60
G	Pozostałe przychody (nie wymienione w pozycji AiG)	235 921,26	285 154,79
H	Pozostałe koszty (nie wymienione w poz. B,D i H)	1 310,10	2 098,98
I	Przychody finansowe	530,57	1 639,62
J	Koszty finansowe	927,18	0,00
K	Wynik finansowy brutto na całokształcie działalności (wielkość dodatnia lub ujemna) (C+E+G-H+I-J)	256 737,68	126 500,46
L	Zyski i straty nadzwyczajne		
I	Zyski nadzwyczajne- wielkość dodatnia		
II	Straty nadzwyczajne – wielkość ujemna		
Ł	Wynik finansowy ogółem (I+J)	256 737,68	126 500,46
I	Różnica zwiększająca koszty roku następnego (wielkość ujemna)		
II	Różnica zwiększająca przychody roku następnego (wielkość dodatnia)	256 737,68	126 500,46